

LE-2005-68037

INSTANS:	Eidsivating lagmannsrett - Dom
DATO:	2006-01-11
DOKNR/PUBLISERT:	LE-2005-68037
STIKKORD:	Ærekrenkelse
SAMMENDRAG:	Etter en konkret vurdering fant lagmannsretten at det under et møte mellom en advokat, hans klient og en journalist ikke var fremsatt ærekrenkende utsagn mot en tredjemann fra advokatens side. Teksten som senere kom på trykk var utformet av journalisten og advokatens tilbakesendelse av e-post til journalisten, uten å korrigere hva han mente var feilsitat, ble ansett uaktsomt men ikke rettsstridig.
SAKSGANG:	Nedre Romerike tingrett TNERO-2004-55799 - Eidsivating lagmannsrett LE-2005-68037. Anke til Høyesterett nektet fremmet, HR-2006-570-U . Kjæremål til Høyesterett vedr. saksomkostninger forkastet, HR-2006-718-U .
PARTER:	A (Advokat Per Danielsen) mot Advokat B (Advokat Halvor Andreas Manshaus).
FORFATTER:	Lagdommer Fritz Borgenholt, lagdommer Kjell Eriksfallet, ekstraordinær lagdommer Ragnar Eide.

Saken gjelder krav om økonomisk oppreisning som følge av ærekrenkende uttalelser.

I 2002 inngikk C og D Invest AS avtale om at C skulle sørge for stallplass og trening av hester eid av D Invest AS. D Invest AS overførte deretter flere hester til C for oppstalling og trening.

C eide på denne tiden en hest med navn Feet of Flames, og noe senere solgte han halvparten av eierinteressene i denne hesten til A og D, As daværende samboer. Overdragelsen skjedde ved dokument av 1. august 2005, hvor A og D står som kjøpere. Hesten ble registrert som eiet i sin helhet av A/D, da C ikke kunne stå registrert som eier på grunn av at han skyldte Travforbundet penger. Det er imidlertid uomtvistet at C fortsatt eide 50%. Det er opplyst at As andel var 40%, og Ds andel 10%.

Feet of Flames ble også oppstallet hos C på X gård hvor C leide stallplass.

Etter noe tid kom det fram opplysninger som tydet på at hestene ikke fikk slik trening og stell som A/D mente de burde få, og i september 2002 ble hestene C hadde fått til oppstalling hentet, med unntak av Feet of Flames.

Den 28. januar 2003 ble imidlertid også Feet of Flames hentet og plassert på en annen stall. Lagmannsretten legger til grunn at dette skjedde etter oppdrag fra A.

Etter avhenting av Feet of Flames utvekslet Cs advokat - B - og As advokat - Vodal - flere brev som omhandlet blant annet henting, partenes økonomiske mellomværende og fremtidig eierforhold til Feet of Flames.

I april ønsket Eidsvold Blad/Ullensaker Blad å omtale saken og tok kontakt med A og innhentet hennes kommentarer/syn på saken.

Det ble også tatt kontakt med C, som ikke ønsket å uttale seg uten å ha advokat B tilstede. Journalisten fra Eidsvold Blad/Ullensaker Blad hadde deretter et møte med C og advokat B, hvor journalisten innledningsvis stilte en del spørsmål og hvor det deretter ble en noe mer uformell samtale mellom de 3 deltagerne. Under møtet konfronterte journalisten C og B med hva A hadde sagt. Advokat B ønsket å lese den del av teksten som gjenga ham og C før den ble trykket, og fikk den tilsendt på epost noe senere. Da B mottok utkastet sto det i dette blant annet det som er betegnet utsagn 1:

« Varsler motkrav

Advokat B opplyser at hans klient C mener A har stjålet en hest fra X gård, og vil kreve erstatning for det. »

Senere i utkastet sto det som er betegnet som utsagn 2:

« Den eneste som har gjort noe dokumentert galt her er A etter å ha hentet hesten Feet of Flame. Denne eier hun sammen med C, og A skal urettmessig ha hentet hesten uten Cs samtykke, før hun registrerte den på seg selv. Dette krever han erstatning for, i tillegg til manglende betaling for oppstalling og trening, opplyser B. Beløpet skal være betydelig. »

B gjennomgikk den tilsendte eposten, og sendte den tilbake samtidig som han blant annet bemerket:

« Her ser det ut til at det er blandet en del sammen (Mine og Cs uttalelser). Se merking (understrekning) som vel gjelder C. Ellers har jeg endret noe småtterier (rød skrift). Vil for øvrig gjerne også se As sak, slik at jeg kan se sammenhengen (skal selvfølgelig ikke kreve noe endret i den delen.). Jeg vil ikke skyte så hardt dersom hennes sak mot formodning ikke tilsier slik reaksjon. Regner derfor med at du sender meg den også i dag. »

B hadde således ingen kommentarer til det først siterte, mens det sist siterte var understreket i hans tilbakemelding til journalisten for å gi uttrykk for at dette etter hans syn var noe ikke han, men C hadde uttalt.

Samme dag fikk B oversendt nytt utkast, hvor både As og Bs/Cs uttalelser var med. Vedrørende Cs/Bs del var det ikke foretatt noen endring i utsagn 1, mens det var foretatt noen mindre endringer vedrørende utsagn 2, som nå hadde følgende ordlyd:

« Den eneste som har gjort noe dokumentert galt her er A etter å ha hentet hesten Feet of Flame. Denne eier hun sammen med C, og hun fikk hesten hentet uten Cs samtykke, før hun registrerte den på seg selv. Dette krever han erstatning for, i tillegg til manglende betaling for oppstalling og trening, opplyser B. Beløpet skal være betydelig. »

Den 8. april 2003 hadde Eidsvold Blad/Ullensaker Blad et oppslag med følgende overskrift:

« Fra E til C tilbake til E. Drømmen om travsuksess kan ende i rettssalen. »

Under denne hovedoverskriften var det en ingress:

« A avsluttet trenerforholdet med C på X gård i Eidsvoll da resultatene uteble. Hun mener at flere av landets beste travhester ble skadet i hans varetekt. Nå vurderer A søksmål mot C. C avviser As påstander og varsler motsøksmål om så skjer. »

Oppslaget bestod av to artikler. I den første - som ovenstående sitat er ingressen fra - fikk A uttale seg, og i den andre fikk C og advokat B uttale seg.

Av den andre artikkelen fremgikk blant annet:

« Advokat B opplyser at hans klient C mener A ga kollegaer i oppdrag å stjele en hest fra X gård, og vil kreve erstatning for det. »

Senere i artikkelen fremgikk det:

« Den eneste som har gjort noe dokumentert galt her er A etter å ha hentet hesten Feet of Flame. Denne eier hun sammen med C, og hun fikk hesten hentet uten Cs samtykke, før hun registrerte den på seg selv. Dette krever han erstatning for, i tillegg til manglende betaling for oppstalling og trening, opplyser B. Beløpet skal være betydelig. »

Den 28. september 2004 tok A ut søksmål for Eidsvoll tingrett mot B med krav om oppreisning for uttalelsene avgitt til Eidsvoll Blad/Ullensaker Blad. B inga tilsvarende hvor han påstod seg frifunnet.

Den 23. februar 2005 avsa Eidsvoll tingrett dom med slik domsslutning

1. B frifinnes.

2. A dømmes til innen 2 -to- uker fra forkynnelsen av denne dommen å betale B saksomkostninger med kr 194.299 - etthundreogtiffiretusentohundreogtittini - med tillegg av forsinkelsesrente utmålt etter lov om forsinket betaling mv. § 3, første ledd, første punktum fra forfall til og med den dagen betaling finner sted.

Tingretten fant at grunnvilkårene for å tilkjenne oppreisning etter skadeserstatningsloven § 3-6 var oppfylt, men at utsagnene måtte anses vernet av ytringsfriheten og ikke var rettsstridige.

A har i rett tid påanket tingrettens dom til lagmannsretten. B har tatt til motmæle. Ankeforhandling ble avholdt i Oslo i tidsrommet 5. - 7. desember 2005. Partene møtte og avga forklaring og det ble avhørt 7 vitner. Dokumentasjonen fremgår av rettsboken.

A har i anførselsskrift anført:

I faktisk henseende må det legges til grunn at advokat B forsettlig eller uaktsomt har formidlet til Eidsvold Blad de påklagede utsagn som kom på trykk i bladet 8. april 2003 og som saken gjelder.

Partene er enige om at B bare hefter for det han selv har formidlet. Her er imidlertid samsvar mellom det B visste eller burde forstått ble formidlet og det som er kommet på trykk.

Den ankende part kan i det vesentlige tiltre tingrettens vurdering av Bs forhold, i bevismessig henseende.

Av ordensmessige grunner presiseres imidlertid at det for tingretten også ble gjort gjeldende at B må holdes rettslig ansvarlig for å ha sendt Cs uttalelser til avisen, som selvstendig forhold, som hovedmann eller medvirker. Dette kommer ikke klart frem av tingrettens dom, men antas i praksis bare å ha betydning, reelt sett, dersom det i ankeinstansen mot formodning skulle legges til grunn at B likevel ikke har uttalt seg eller handlet slik som tingretten har funnet bevist.

Når utsagnene nærmere skal vurderes, må de først fortolkes i sin sammenheng. De skal vurderes objektivt. Det skal tas utgangspunkt i hvorledes den « alminnelige avisleser » vil oppfatte utsagnene. Det skal vurderes hvilke forestillinger utsagnene skaper hos lesere flest, hvilket inntrykk leserne får.

Tingretten tar derfor generelt sett feil, når det stilles som en betingelse for tolkingen at uttrykk skal måtte vurderes i « juridiskteknisk betydning ». Det er hvorledes den alminnelige avisleser oppfatter det som står på trykk, som skal vurderes. Nærmere bestemt må beskyldningens innhold fastlegges, og her er tingretten for overflatisk. Dermed blir også saksbehandlingen gal.

Når retten har vurdert utsagnene, fremkommer innholdet i beskyldningene. Da framstår tolkningsresultatet, som videre, prejudisielt, kan vurderes i forhold til straffeloven §§ 246 og 247, jfr. skadeserstatningsl. § 3-6, og i forhold til sannhetsbevissspørsmålet, strl. § 249 nr. 1.

Det anføres at begge utsagn er faktabeskyldninger. B har ikke ført sannhetsbevis, jfr. straffelovens § 249 nr. 1, og han har heller ikke godtgjort at han har vært aktsom i enhver henseende, se straffelovens § 249 nr.3.

Nærmere om hvert enkelte utsagn:

Utsagn nr. 1 - Tyveribeskyldningen

Det påklagede utsagn lyder som følger:

« Advokat B opplyser at hans klient C mener A har stjålet en hest fra X gård, og vil kreve erstatning for det. »

Utsagnet er en presisering av et utsagn med lignende innhold som står i Bs epost til avisen datert 3. april 2003.

Utsagnet må fortolkes som en beskyldning om at A har gitt noen i oppdrag å stjele en hest fra C på X gård. A beskyldes altså for en straffbar handling, iallfall en klanderverdig handling.

Det dreier seg om en faktabeskyldning, og saken skiller seg derfor fra tilfellene i saken inntatt i Rt-2002-764 (Nordlandsposten), som utelukkende gjaldt verddivurderinger. Rettslig sett skal dette utsagn behandles etter prinsippene beskrevet i Rt-2003-928 (Tønsbergs blad), en sak som gjaldt faktabeskyldninger.

Det fritar ikke B at han synes å uttale seg på vegne av sin klient C.

Etter rettspraksis beskyttes ikke advokaters prosedering i media.

B har ikke ført sannhetsbevis for beskyldningen. Den fremstår som nokså sjikanøs.

Utsagn nr. 2

Det påklagede utsagn lyder:

« Stjal hesten

Den eneste som har gjort noe dokumentert galt her er A, etter å ha hentet hesten Feet of Flames. Denne eier hun sammen med C, og hun fikk hesten hentet uten Cs samtykke, før hun registrerte den på seg selv. Dette krever han erstatning for i tillegg til manglende betaling for oppstalling og trening, opplyser B. Beløpet skal være betydelig. »

Utsagnet er det samme både i Eidsvold Blad og i Bs epost 3. april 2003, men med den forskjell at mellomtittelen (overskriften) er tilføyd av journalisten. B hefter ikke for mellomtittelen.

Det påklagede utsagn inneholder flere påstander og « opplysninger ». Det saksøker oppfatter som utsagnets kjerne og som det kreves oppreisning for, er beskyldningen om at hun skal ha registrert hesten på seg selv, forøvrig på klanderverdig vis.

Det fremgår av sammenhengen at hun angivelig skal ha gjort dette etter at hesten ble hentet, og til tross for at hun eier den sammen med C.

Utsagnet må fortolkes som en beskyldning om sterkt klanderverdig opptreden. En del lesere vil oppfatte dette utsagn som knyttet til utsagn nr. 1. Andre vil ikke nødvendigvis se sammenhengen, men rettslig sett er dette uten betydning.

Etter bevisførselen er det på det rene at det ikke har skjedd noen registrering etter at hesten ble hentet, slik B påstår. Også her dreier det seg om en faktabeskyldning, et faktisk forhold som kan gjøres til gjenstand for sannhetsbevisførsel.

Prejudisielt foreligger overtredelser av straffelovens §§ 246 og 247. Det foreligger ingen særlige grunner for fritak, heller ikke provokasjon, som uansett rettslig sett er irrelevant.

Vilkårene for å utmåle oppreisning er til stede. Retten skal utmåle et beløp som er « rimelig ». I denne rimelighetsvurderingen må det legges stor vekt på at beskyldningene er fremsatt offentlig i As lokalavis med stor utbredelse. A er næringsdrivende, og hun er engasjert i hestemiljøet. Hun er derfor avhengig av tillit, så det må reageres forholdsvis strengt, også av generalpreventive grunner.

B er advokat. Han burde visst bedre. Hans fremferd synes å ha vært mot bedre vitende.

Det er også relevant å se hen til utmålinger i rettspraksis. Det er krevet et beløp fastsatt etter rettens skjønn.

Det er nedlagt slik påstand:

1. B dømmes til å betale oppreisning til A med et beløp fastsatt etter lagmannsrettens skjønn, oppad begrenset til kr 250.000,-.
2. B dømmes til å betale As saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten med tillegg av lovbestemt forsinkelsesrente fra forfall og til betaling skjer.

Av den muntlige fremstilling fremgikk enkelte presiseringer av anførselene og lagmannsretten gjør - i den grad det er behov for det - rede for disse i premissene.

B har i anførselsskrift anført:

Ankesaken gjelder påståtte injurier fremsatt under intervju med C og journalisten Frank og videreformidlet i Eidsvoll Blads artikkel 8. april 2003.

Ankemotparten viser til at bakgrunnen for at journalisten i det hele tatt tok kontakt med C var for å be ham kommentere allerede fremsatte og til dels grove beskyldninger fra A. Disse beskyldningene var isolert sett ærekrenkende overfor C. A viste blant annet til dårlige løpsresultater grunnet Cs fysiske mishandling av hestene, at hesten Pro Tip var så slett behandlet at avliving var anbefalt, samt at hesten Olene Butler døde grunnet Cs skjødesløshet.

Advokat B var til stede på det etterfølgende møte mellom C og journalisten etter ønske fra C, I forhold til utsagn 1 anføres at dette var en gjengivelse fra journalisten med hennes egne ord. Utsagnet er ikke et sitat fra B, I forhold til utsagn 2 anføres at dette var uttalelser fra C, slik som påpekt i epost fra B til journalisten.

Det foreligger ikke sannsynlighetsovervekt for at B har fremsatt noen av utsagnene, og det er heller ikke grunnlag for å hevde at B brukte ordet « stjele » under intervjuet med C.

Det anføres at B ikke kan holdes ansvarlig for hvordan intervjuet med C senere ble fremstilt i avisen, og heller ikke kan klandres for layout, presentasjonsform og avisens egne oppsummeringer. Bs uttalelser må holdes opp i mot den kontekst som forelå på intervjudtidspunktet.

Videre anføres at det ikke foreligger noen ærekrenkelse, da det i artikkelen kun er kommentert forhold som A allerede har presentert i sin artikkeldel. I artikkelen er A sitert med at hun ikke kunne ta hesten « Feet of Flames » uten Cs samtykke, og at følelsene tok overhånd da hun besluttet at hesten skulle hentes.

I forhold til tolkning av utsagnene er det sikker rett at disse må plasseres innen den større kontekst. Den alminnelige avisleser leser ikke bare Bs utsagn, men hele artikkelen. Det er dermed klart for leseren at det er en verserende uenighet mellom A og C, og at dette påvirker deres syn på saken. Lagmannsretten skal foreta en objektiv tolkning, der det ikke kan legges mer i de aktuelle utsagn enn konteksten tillater.

Der er uansett presisert at A rent faktisk var sameier til hesten, og henting er ikke karakterisert som noe mer enn uberettiget. Det fremgår klart av konteksten at det var uenighet mellom partene i den underliggende saken, slik at leseren må forstå utsagnene på denne bakgrunn. I forhold til registreringen er denne av underordnet interesse, ved at det reelle eierforhold ikke nødvendigvis fremtrer korrekt av registreringen. I vår sak ga registreringen rent faktisk et slikt feil inntrykk, ved at As advokat ga uttrykk for at hesten var registrert på A alene, selv om det er uomtvistet at C faktisk eide halvparten av hesten.

B har uansett hatt en særskilt ytringsfrihet som videreformidler av sin klients posisjon i saken, som kan sammenlignes med pressens sterke vern som videreformidler i saken av allmenn interesse. Det vises til regler om god advokatskikk punkt 1.3 « advokaten plikter både å være rådgiver og talsmann for sin klient ». Det anføres også at det er en klar sammenheng mellom plikten til å ivareta klienters tarv og kravene til god advokatskikk, punkt 1.3, tredje ledd « Advokaten [...] har krav på ikke å bli identifisert med de standpunkter han forfekter for sin klient og de interesser klienten har. »

I dette tilfellet fremstår saken om C som et tilsvarende på ærekrenkende beskyldninger fremsatt av den ankende part selv. Det vises i denne forbindelse til straffeloven § 250 som gir uttrykk for et alminnelig retorsjonsprinsipp i forhold til ærekrenkelser, jf. også samme prinsipp i § 228 tredje ledd. Straffeloven § 250 og den sammenfallende vurdering etter skadeserstatningsloven § 5-1 er for øvrig i realiteten konsumert av den alminnelige rettsstridsvurderingen.

I den endelige artikkelen er svar og uttalelser fra C og B utelatt, og deler av saken er endret. Dette endrer etter ankemotpartens oppfatning ikke på det forhold, at utsagnene må vurderes ut i fra den kontekst de er avgitt, intervjuet med C.

For det tilfelle at lagmannsretten kommer til at en tolkning av utsagnene medfører at det foreligger en ærekrenkelse, anføres at denne uansett ikke er rettsstridig. Det er sikker rett at EMK artikkel 10 krever at det foreligger en « pressing social need » for å forsvare et inngrep mot ytringsfriheten, et prinsipp som også er slått fast i nyere norsk rettspraksis. Noe slikt presserende behov kan ikke påvises i denne saken.

Ytringsfriheten må stå særdeles sterkt der det er den påstått skadelidende som selv fremmer de utløsende beskyldninger, jfr straffelovens regler om retorsjon/provokasjon og erstatningsregler om medvirkning og subjektive forhold. I dette tilfellet er det heller ikke snakk om grove beskyldninger. Beskyldningens art tilsier at retten må være varsom med å tilsidesette ytringsfriheten.

I den grad B er sitert i artikkelen, har han som advokat for C gjengitt klientens synspunkter og gjort dette meget klart i sine uttalelser. B påpeker samtidig det uheldige i at saken legges frem for media på en slik måte av ankende part, samtidig som partene på dette tidspunktet fortsatt var i dialog

gjennom sine respektive advokater.

B hadde forut for intervjuet forsøkt å avklare forholdet rundt registreringen, uten at den ankende parts advokat bidro til dette. Videre var det blitt bekreftet fra dyreklinikken at hesten Feet of Flames ikke var i noen slik slett tilstand som den ankende part hevdet. Det ble også gjort gjentatte forsøk på å klare opp i hvor hesten befant seg. Det anføres på denne bakgrunn at det ikke kan foreligge noen uaktsomhet på ankemotpartens side.

Det foreligger uansett ikke grunnlag for oppreisning. Loven åpner for en fakultativ vurdering, der vår sak ikke åpner for denne form for økonomisk kompensasjon. Det påståtte beløp er i tillegg langt høyere enn det som fremgår av relevant rettspraksis på området.

I forhold til sakens omkostninger, vil saksøkte anføre at saken har vært unødvendig bredt lagt opp av ankende part. Forholdet er kommentert i tidligere prosesskrift for tingretten. Sakens aktuelle problemstilling er den konkrete artikkel og de uttalelser som ble fremsatt under intervjuet med C. Den ankende part har til tross for dette lagt stor vekt på den underliggende saken mellom C og A, selv om det allerede i stevningen ble erkjent at disse forhold ikke er relevante for vår sak.

Det er nedlagt slik påstand:

1. Tingrettens dom stadfestes.
2. Saksøkte tilkjennes omkostninger for lagmannsretten med tillegg av lovens rente.

De presiseringer av anførselene som fremgikk av den muntlige fremstilling er i nødvendig grad redegjort for i lagmannsrettens premisser.

Lagmannsretten bemerker:

Lagmannsretten er kommet til samme resultat som tingretten hva angår hovedspørsmålet, men på et annet grunnlag.

Innledningsvis bemerkes at det for oppreisning etter skadeserstatningsloven § 3-6 kreves at noen « har krenket en annens ære », det vil si at gjerningsbeskrivelsen i straffeloven § 246 eller § 247 objektivt sett må være oppfylt. Ved avgjørelsen av dette må man for det første konkret ta stilling til hvilke utsagn det ut fra vanlige prinsipper for bevisvurdering kan legges til grunn er fremsatt, og deretter om det gjennom disse foreligger en beskyldning mot noen. Er det tilfellet, må man vurdere om det foreligger forhold som gjør at fremsattelsen av beskyldningen likevel ikke er rettsstridig, og begrepet har samme innhold i forhold til oppreisning som det har i forhold til de nevnte straffebestemmelser. Idømmelse av oppreisning anses som et inngrep i ytringsfriheten etter EMK artikkel 10. Dette innebærer at EMDs og Høyesteretts praksis i tilknytning til dette spørsmålet er den primære rettskilde når man skal ta stilling til hvilke ærekrenkende utsagn som er omfattet av ytringsfrihetsbeskyttelsen i EMK artikkel 10, jf lov 21. mai 1999 nr 30 § 2 nr. 1.

I denne sak er partene enige om at det ikke er oppslagene - slik de kom på trykk i Eidsvold Blad/Ullensaker Blad - som skal vurderes. Fra den ankende parts side er anført at de utsagn som skal vurderes er de som fremgår av epostene, og at B også kan holdes rettslig ansvarlig, på selvstendig grunnlag, for å ha sendt uttalelsene - herunder Cs uttalelser - tilbake til avisen. Ankemotparten har anført at det er hva B sa under møtet med journalisten og C som er avgjørende.

Etter lagmannsrettens syn vil det være hva B sa under møtet som vil være avgjørende, men at det også må vurderes om Bs oversendelse av epost utgjør et selvstendig forhold.

Etter dette er det to forhold lagmannsretten må ta standpunkt til. For det første hva B sa til journalisten under møtet. Herunder vil utvekslingen av epost kunne være av bevismessig betydning.

For det andre, hvorvidt Bs oversendelse av epost tilbake til journalisten utgjør et selvstendig ærekrenkende forhold.

Det er den som anfører at ærekrenkende utsagn er fremsatt som har bevisbyrden for at slike utsagn er fremsatt.

I det følgende behandler lagmannsretten det som er betegnet utsagn nr 1, som i epost til B har følgende ordlyd:

« Advokat B opplyser at hans klient C mener A har stjålet en hest fra X gård, og vil kreve erstatning for det. »

Lagmannsretten oppfatter det slik at det er ordet « stjålet » som er det sentrale.

Det som kan belyse hva som ble sagt under møtet er ankemotpartens og journalistens forklaringer om hva som ble sagt, situasjonen under møtet, de eposter som ble sendt, og hvordan ankemotparten forholdt seg til disse.

B har for lagmannsretten forklart at han ikke kan huske å ha brukt ordet « stjålet », men at C brukte ordet flere ganger. Journalisten har som vitne forklart at hun husker at ordet « stjålet » ble brukt, men hun husker ikke hvem som brukte det. Hun forklarte videre at den aktuelle teksten utgjorde en journalistisk spissformulering, og at den ikke var et direkte sitat. Hun mente meningsinnholdet var dekkende slik hun oppfattet det. Når teksten i eposten ikke var noe direkte sitat, men hadde et meningsinnhold i samsvar med hva hun husket, legger lagmannsretten til grunn at teksten er basert på det helhetsinntrykk journalisten satt igjen med etter samtalen. En tekst utarbeidet på bakgrunn av et helhetsinntrykk vil gi liten veiledning med hensyn til hva som nøyaktig ble sagt.

Lagmannsretten peker dessuten på at C selv var tilstede under møtet, og det legges til grunn at han ga klart uttrykk for sitt syn på henting av hesten. Når dette er tilfellet har det formodningen mot seg at B skal ha vært nødt til å uttale seg om hva C mente.

Det som trekker i motsatt retning er at teksten ble oversendt B, uten at han kommenterte den. Dette kan forstås slik at B mente teksten var dekkende for hva han hadde sagt. B har selv forklart at han ikke konkret husker hvorfor den aktuelle del av teksten ikke ble kommentert. Lagmannsretten finner ikke grunn til å spekulere i hva årsaken kan være, men konstaterer at så ikke ble gjort. Lagmannsretten finner uansett at dette moment - slik denne saken for øvrig ligger an - ikke er av slik bevismessig styrke at det bør tillegges avgjørende vekt. Etter en helhetlig vurdering finner lagmannsretten - riktignok under tvil - at A ikke har oppfylt sin bevisbyrde i forhold til om B under møtet brukte ordet « stjålet » eller andre ord som omfattes av det objektive gjerningsinnhold i straffeloven §§ 246 eller 247. At det skal være benyttet andre ord som omfattes av det objektive gjerningsinnhold i de nevnte straffebestemmelser er for øvrig heller ikke påberopt.

Det neste spørsmål lagmannsretten må ta standpunkt til er om B, ved å sende tilbake eposten til journalisten - uten å gjøre oppmerksom på at journalistens tekst ikke var dekkende for hva som faktisk var uttalt - har medvirket til en ærekrenkelse.

Det er i det foregående lagt til grunn at det ikke er bevist at B brukte ordet « stjålet » under møtet, og den videre drøftelse skjer på bakgrunn av dette.

Den tekst B fikk tilsendt var formulert av journalisten, og i den grad den inneholdt ærekrenkende uttalelser, er dette et forhold journalisten eventuelt er ansvarlig for. En person kan ikke gjøres ansvarlig for å ha fremsatt ærekrenkende uttalelser på grunn av at en annen person omformulerer uttalelsen slik at den får et ærekrenkende innhold.

I de fleste saker om videreformidling som har vært behandlet av domstolene, har situasjonen vært at media har trykket eller på annen måte offentliggjort opplysninger de har innhentet fra andre kilder. Den som har videreformidlet har selv utformet teksten, og dermed vært fullt ut klar over innholdet. Han har dessuten vært den som har brakt de ærekrenkende opplysninger til offentlighet. Situasjonen i denne sak er en annen. Den tekst B mottok var ikke utformet av ham og han kunne ikke pålegge journalisten å utforme en tekst i samsvar med hans syn på hva som var sagt. Han kunne eventuelt bare påpeke sitt syn. Teksten ble ikke offentliggjort av ham eller sendt videre til utenforstående tredjemenn. Teksten ble returnert til den samme person som hadde utformet teksten, og etter lagmannsrettens syn kan B ikke gjøres ansvarlig for videreformidling som hovedmann. B kan eventuelt bare gjøres ansvarlig for medvirkning ved at han sendte tilbake eposten uten endringer.

B var selv av den oppfatning at han ikke hadde brukt ordet « stjålet ». Om teksten var blitt endret hvis han hadde gjort påpekninger er uklart. Den del av teksten han gjorde påpekninger til, ble ikke endret. Hva årsakene til at den aktuelle del av teksten ikke ble kommentert er uklart. Lagmannsretten bemerker imidlertid at den aktuelle teksten er noe spesiell ved at den gir uttrykk for at « B opplyser at hans klient C mener... ». Det fremgår ikke av teksten at det er Bs syn at hesten

var stjålet. Det teksten sier er at det fra Bs side skal være opplyst at *hans klients syn* var at hesten var stjålet. Den spesielle måten teksten var bygget opp på kan gi en viss forklaring på at teksten ikke ble kommentert. Hadde teksten uttalt at dette var Bs syn, ville han hatt en klar foranledning til å reagere. Teksten gir imidlertid tilkjenne at dette var noe han skulle ha opplyst og derfor hadde han en foranledning til å kommentere den også på dette punkt. B visste at teksten var beregnet på senere trykking og offentliggjøring og etter lagmannsrettens syn var det uaktsomt av ham å sende denne del av teksten tilbake uten å kommentere den.

Spørsmålet blir etter dette om en reaksjon vil være i strid med EMK artikkel 10.

Innholdet i den aktuelle del av eposten var av faktisk karakter, og må bedømmes som et såkalt «factual statement», noe som vil være av betydning for vurderingen av hvorvidt inngrep i ytringsfriheten er nødvendig. B kan kun bebreides for uaktsomhet. De fleste av de momenter som tradisjonelt har vært tillagt vekt ved rettsstridsvurderingen, vil bare kunne tillegges liten vekt i denne saken. Det anses imidlertid ikke tvilsomt at ytringsfriheten rekker lenger hvor det bare foreligger en uaktsom medvirkning til videreformidling av andres usanne beskyldninger, jf den tidligere drøftelse hvor lagmannsretten er kommet til at det ikke kan legges til grunn at B har brukt ord som rammes av det objektive gjerningsinnhold i straffeloven §§ 246 og 247, og at teksten i eposten er utformet av journalisten.

Etter en samlet vurdering finner lagmannsretten at det ikke foreligger noen «pressing social need» for å gripe inn slik denne sak ligger an, og tilbakesendingen av eposten anses dermed ikke rettsstridig.

Lagmannsretten behandler etter dette utsagn nr 2, som i den første epost til B har følgende ordlyd:

» Den eneste som har gjort noe dokumentert galt her er A etter å ha hentet hesten Feet of Flame. Denne eier hun sammen med C, og A skal urettmessig ha hentet hesten uten Cs samtykke, før hun registrerte den på seg selv. Dette krever han erstatning for, i tillegg til manglende betaling for oppstalling og trening, opplyser B. Beløpet skal være betydelig. »

Slik lagmannsretten oppfatter saken, er det sentrale i teksten - og det som er oppfattet som det ærekrenkende - at A skal ha registrert hesten på seg selv.

Journalisten forklarte som vitne for lagmannsretten at hun mente det var B som sa dette, og at hun derfor beholdt dette som Bs utsagn i den tekst som gikk til trykking, tross for hans påpekninger. B har forklart at han mener at han ikke sa dette, men at C sa det. Av sakens dokumenter fremgår at B - i den epost han sendte tilbake til journalisten etter gjennomlesing - påpekte at han mente dette var Cs utsagn. Han har videre forklart at han - da han fikk tilsendt epost nr 2 - kun leste igjennom den del av teksten som var knyttet til As uttalelser, og ikke den delen av teksten som var knyttet til hans og Cs uttalelser. Lagmannsretten legger dette til grunn. Bakgrunnen for epost nr 2 fra journalisten var at B ønsket å lese delen knyttet til As uttalelser. Den del som omhandlet hans og Cs uttalelser hadde han allerede lest og kommentert. Det anses ikke uaktsomt at han ikke leste igjennom også den siste del av teksten på nytt. I tilknytning til dette - og uten at det er av betydning for resultatet - bemerker lagmannsretten for øvrig at endringene fra første til andre epost kun besto i at ordlyden: «og A skal urettmessig ha hentet hesten uten Cs samtykke» var endret til: «og hun fikk hesten hentet uten Cs samtykke». Det skulle således en nøyaktig gjennomgang og sammenligning til før man kunne se at det var gjort endringer i teksten. Selv ved en gjennomlesing av denne del av teksten ville man lett sitte igjen med det inntrykk at det ikke var gjort endringer og forvente at tidligere påpekte endringer ville bli ført inn i teksten på et senere tidspunkt.

Lagmannsretten finner ikke å legge til grunn at det er B som har uttalt seg om registrering av hesten under møtet. Det var ikke uaktsomt av ham, ikke å lese igjennom teksten som omhandlet hans og Cs uttalelser da han fikk oversendt teksten andre gang.

Anken har vært forgjeves, og etter hovedregelen i tvistemålsloven § 180 første ledd skulle normalt ankende part ilegges saksomkostninger for lagmannsretten. Etter lagmannsrettens syn foreligger det imidlertid slike særlige omstendigheter at saksomkostninger ikke bør tilkjennes, jf unntaksregelen i tvistemålsloven § 180 første ledd. Lagmannsretten har vært i tvil om hvilke uttalelser det bør legges til grunn at B kom med, knyttet til det som er kalt utsagn I.

Saksomkostninger for tingretten tilkjennes heller ikke da lagmannsretten finner at saken har vært så tvilsom at det var fyldestgjørende grunn for A til å la den komme for retten, jf tvistemålsloven § 172 annet ledd.

Advokat Danielsens fremla omkostningsoppgave for tingretten på kr 280.195,75, hvorav salær utgjorde kr 207.400 med tillegg av mva. Advokat Manshaus fremla for tingretten omkostningsoppgave på kr 194.299, hvorav kr 163.700 utgjorde salær.

For lagmannsretten har advokat Danielsen fremlagt omkostningsoppgave på kr 201.065, med tillegg av mva og ankegebyr. Av dette utgjør salær kr 174.675 med tillegg av mva.

Advokat Manshaus har fremlagt omkostningsoppgave for lagmannsretten på kr 204.925, hvorav kr 202.650 utgjør salær.

Saken sto i samme stilling for lagmannsretten som for tingretten, og sakens faktum var kjent fra tingrettens behandling. I tillegg til anke og anketilsvar er det fra hver side inngitt ett prosesskrift, i tillegg til en søknad om utsettelse med innsendelse av prosesskrift og innsendt tidsplan. Det aktuelle lovverk og rettspraksis er vel kjent for begge prosessfullmektiger. Hensett til dette synes salærkravene for lagmannsretten høye og lagmannsretten finner grunn til å gjøre sakens parter oppmerksomme på bestemmelsen i tvistemålsloven § 52. Ifølge § 52 kan både klient og prosessfullmektig, hvis ikke annet er avtalt dem imellom, kreve at retten fastsetter prosessfullmektigens salær. Fristen for å sette fram krav om dette er en måned fra den dom som avslutter saken.

Dommen er enstemmig.

Domsslutning:

- 1. Tingrettens dom, domsslutningens pkt 1, stadfestes.*
- 2. Saksomkostninger for tingrett og lagmannsrett tilkjennes ikke.*